

УДК: 338.4:631.1

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4\(22\)-88-100](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4(22)-88-100)

Бондаренко Наталія Вікторівна кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів банківської справи та страхування, Уманський національний університет садівництва, вул. Глібка, 17, м. Умань, 20301, тел.: (096) 388-92-10, <https://orcid.org/0000-0001-5603-8356>

Пономаренко Ольга Володимирівна викладач кафедри фінансів банківської справи та страхування, здобувач третього освітньо-наукового рівня вищої освіти (доктор філософії), Уманський національний університет садівництва, вул. Глібка, 17, м. Умань, 20301, тел.: (097) 338-80-04, <https://orcid.org/0000-0003-3273-1150>

Голобойченко Богдан Андрійович здобувач третього освітньо-наукового рівня вищої освіти (доктор філософії), Уманський національний університет садівництва, вул. Глібка, 17, м. Умань, 20301, тел.: (093) 147-00-59, <https://orcid.org/0009-0008-6562-884>

Клименко Володимир Олександрович здобувач третього освітньо-наукового рівня вищої освіти (доктор філософії), Уманський національний університет садівництва, 20301, м. Умань, вул. Глібка, 17, м. Умань, 20301, тел.: (067) 473-03-53, <https://orcid.org/0009-0001-0797-3222>

Демчук Вадим Миколайович здобувач третього освітньо-наукового рівня вищої освіти (доктор філософії), Уманський національний університет садівництва, вул. Глібка, 17, м. Умань, 20301, тел.: (068) 044-63-07, <https://orcid.org/0009-0006-4511-6383>

СТРАХУВАННЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Анотація. Серед сучасних викликів та тенденцій у сільському господарстві агробізнес стикається з низкою ризиків і несприятливих умов, які можуть негативно вплинути на його сталий розвиток. До таких факторів належать стихійні лиха, політична нестабільність, зміни цінової кон'юнктури на сільськогосподарських ринках, зміна клімату та волатильність ринків. За таких обставин страхування може бути ефективним інструментом забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств, оскільки

воно здатне знизити фінансові ризики та підвищити стійкість до несприятливих зовнішніх впливів. У цій роботі розглядаються наслідки сталого розвитку, включаючи його економічний, екологічний, соціально-політичний та соціальний виміри, а також аналізуються різні ризики, з якими стикаються сільськогосподарські підприємства. Вона також фокусується на потенціалі страхування як ефективного інструменту управління цими ризиками. Проаналізовано роль сільськогосподарського страхування як ефективного механізму пом'якшення впливу цих викликів на сільськогосподарських виробників. Обговорюється ступінь участі українських фермерів у системі страхування та необхідність державної підтримки у цій сфері. Зазначається, що сьогодні український ринок агрострахування перебуває на активній стадії розвитку, але ще не досягнув повної зрілості, що відкриває можливості для подальшого зростання та оптимізації. У роботі підкреслюється важливість страхування для сільськогосподарських підприємств, зокрема, на основі досвіду США, які є лідером у сфері агрострахування. Показано, що приватний сектор у цій країні відіграє важливу роль у розвитку схем страхування врожаю, які дозволяють фермерам швидко реагувати на втрати. Автори пропонують кілька дослідницьких ініціатив, спрямованих на вдосконалення сільськогосподарського страхування, включаючи розробку страхових продуктів, співпрацю з урядом для підтримки програм і фінансування; створення довгострокових дослідницьких програм та використання дослідницької бази. На завершення автори висловлюють переконання, що розвиток страхування сприятиме підвищенню стійкості сільського господарства сільськогосподарського сектору до ризиків і сприятиме його сталому розвитку.

Ключові слова: страхування, аграрне страхування, сталий розвиток, ризики, ринок страхування.

Bondarenko Nataliia Viktorivna PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Uman National University of Horticulture, Hlibka St., 17, Uman, 20301, tel.: (096) 388-92-10, <https://orcid.org/0000-0001-5603-8356>

Ponomarenko Olga Volodymyrivna Lecturer of the Department of Finance, Banking and Insurance, Postgraduate student, Uman National University of Horticulture, Hlibka St., 17, Uman, 20301, tel.: (097) 338-80-04, <https://orcid.org/0000-0003-3273-1150>

Holoboichenko Bohdan Andriiovych Postgraduate student, Uman National University of Horticulture, Hlibka St., 17, Uman, 20301, tel.: (093) 147-00-59, <https://orcid.org/0009-0008-6562-884>

Klymenko Volodymyr Oleksandrovych Postgraduate student, Uman National University of Horticulture, Hlibka St., 17, Uman, 20301, tel.: (093) 147-00-59, <https://orcid.org/0009-0008-6562-884>

Demchuk Vadym Mykolaiovych Postgraduate student, Uman National University of Horticulture, Hlibka St., 17, Uman, 20301, tel.: (068) 044-63-07, <https://orcid.org/0009-0006-4511-6383>

INSURANCE AS A STRATEGIC TOOL FOR ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Abstract. In the context of current challenges and trends in agriculture, agricultural businesses face a number of risks and adverse conditions that may adversely affect their sustainable development. These factors include natural disasters, political instability, changes in the price environment in agricultural markets, climate change, and market volatility. In these situations, insurance can be an effective instrument to ensure the sustainable development of agricultural enterprises, as it can reduce financial risks and increase resilience to adverse external influences. This paper discusses the implications of sustainable development, including economic, environmental, sociopolitical, and social aspects, and analyzes the various risks faced by agricultural enterprises. It also highlights the potential of insurance as an effective means of managing these risks. The role of agricultural insurance as an effective mechanism to mitigate the impact of these challenges on agricultural producers is also analyzed. The extent of Ukrainian farmers' participation in insurance programs and the need for state support in this area are also discussed. It is noted that today the Ukrainian agricultural insurance market is at an active stage of development, but has not yet reached full maturity, opening opportunities for further growth and optimization. This paper emphasizes the importance of insurance in the agricultural business, particularly based on the experience of the United States, a leading agricultural insurance country. It shows that the private sector in this country plays an important role in the development of crop insurance programs, which allow farmers to respond quickly to losses. The authors propose several research initiatives aimed at improving agricultural insurance, including developing insurance products, working with the government to support programs and financing, establishing long-term research programs, and leveraging the research base. In conclusion, the authors express their belief that the development of insurance will contribute to the resilience of the agricultural sector to risk and promote its sustainable development.

Keywords: insurance, agricultural insurance, sustainable development, risk, insurance market.

Постановка проблеми. У контексті сучасних викликів і тенденцій у сільському господарстві, аграрні підприємства стикаються з різноманітними ризиками та несприятливими умовами, що можуть загрожувати їхньому сталому розвитку. Серед таких чинників можна виділити: природні катастрофи, політичну нестабільність, коливання цін на сільськогосподарську продукцію, зміни клімату та ринкові нестабільності. У цьому контексті страхування виступає як потенційно ефективний інструмент для забезпечення сталого розвитку аграрних підприємств шляхом зменшення фінансових ризиків та підвищення їхньої стійкості до негативних зовнішніх впливів. Однак, не зважаючи на потенційні переваги страхування, існують ряд перешкод і проблем, що перешкоджають його ефективному впровадженню в аграрному секторі. До таких проблем можна віднести: недостатню освіченість аграрних підприємців про можливості страхування, відсутність адаптованих страхових продуктів до специфіки сільського господарства, відсутність підтримки з боку держави, а також високу вартість страхових полісів для аграрних виробників. Тому важливим завданням є аналіз інструментів страхування, їхнього потенціалу та ефективності для забезпечення сталого розвитку аграрного сектору, а також виявлення шляхів подолання перешкод у впровадженні страхових механізмів на практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню розвитку аграрного страхування присвячені роботи багатьох науковців. Наприклад, Л. Барабаш, С. Власюк [2] досліджують агрострахування як важливу складову продовольчої безпеки, відзначаючи його значення для сталого розвитку аграрних підприємств. К. Мельник К. Ю. Улянич, О. Прокопчук [3] аналізують розвиток агрострахування в Україні, зосереджуючись на актуальності цієї теми в контексті національного сільськогосподарського сектору. О. Лобова [1] глибоко досліджує теоретичні аспекти сільськогосподарського страхування, надаючи базові знання для подальших досліджень. О. Віленчук [5] проводить оцінку потенціалу розвитку страхування сільськогосподарської продукції в Україні, що вказує на потребу у практичних підходах до впровадження агрострахування. В роботі О. Непочатенко [2] розглядається страховий захист аграрних ризиків та ідентифікуються конкретні небезпеки, з якими стикаються аграрні підприємства. В дослідженні О. Прокопчук [3] розроблено параметричну схему страхового захисту для аграрного сектору економіки України, що вказує на потребу у конкретних стратегіях та інструментах страхування. Аналізуючи вищезазначені джерела постає питання в конкретизації стратегій та заходів для ефективного впровадження агрострахування як стратегічного механізму для забезпечення сталого розвитку аграрних підприємств в Україні.

Мета статті – визначення різних аспектів сталого розвитку сільськогосподарських підприємств, а також аналіз наявного досвіду щодо

розвитку аграрного страхування як на вітчизняному, так і на зарубіжному рівнях, а також дослідження векторів впливу страхування на сталий розвиток сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу. Розуміння та реалізація принципів сталого розвитку у діяльності аграрних підприємств є ключовим фактором для забезпечення їхньої успішності та відповідності вимогам сучасного суспільства.

Аграрні підприємства є суб'єктами господарювання, які спеціалізуються у сільському господарстві, що здійснюють вирощування рослинної або тваринної продукції, а також займаються іншими важливими сільськогосподарськими операціями, такими як виробництво та збут сільськогосподарської техніки, насіння, агрохімікатів та іншого обладнання. Ці підприємства можуть мати різні форми власності та охоплювати як великі агрохолдинги, так і невеликі сімейні ферми [1]. Аграрні підприємства відіграють важливу стратегічну роль у формуванні добробуту держави через свій внесок у забезпечення продовольства, постачання сировини для промисловості та сприяння розвитку сільських територій.

Сталість розвитку аграрних підприємств є ключовим фактором у вирішенні взаємозв'язку між економічним, екологічним, громадсько-політичним і соціальним вимірами їхньої діяльності. Це сприяє не лише їх власному успіху, але й забезпечує стійкий розвиток сільських територій та загальне благополуччя суспільства (табл.1). Кожен аспект відображає важливість забезпечення стабільності та збалансованості у вирішенні економічних, екологічних, громадсько-політичних і соціальних вимог та демонструють важливість сталого розвитку аграрних підприємств як для їх власної діяльності, так і для соціального та екологічного благополуччя суспільства в цілому [2-4].

Таблиця 1.

Аспекти сталого розвитку аграрних підприємств

Аспект	Значення сталого розвитку для аграрних підприємств
Економічний	стабільність доходів та ефективне використання ресурсів для забезпечення економічного успіху.
Екологічний	збереження природних ресурсів та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище шляхом використання екологічно чистих технологій.
Громадсько-політичний	формування сприятливого середовища для діяльності аграрних підприємств через участь у громадських діалогах та політичних процесах.
Соціальний	Забезпечення гідних умов праці та підвищення якості життя місцевого населення для забезпечення загального благополуччя суспільства.

Розроблено автором

Аналізуючи ці аспекти більш детально, можна стверджувати, що сталому розвитку аграрних підприємств може сприяти впровадження страхування. Страхування може забезпечити економічну стійкість, оскільки воно допомагає компенсувати фінансові втрати внаслідок різних ризиків, таких як природні катастрофи чи ринкові коливання. Також, за допомогою страхування можна зменшити ризики екологічного збитку, оскільки деякі страхові продукти можуть включати умови, спрямовані на покращення екологічних показників підприємств. Крім того, у разі сплати страхових виплат, підприємства можуть легше відновлювати свою діяльність, що сприяє підвищенню соціальної стабільності і загального благополуччя у сільських громадах [5]. Таким чином, страхування може бути важливим інструментом для досягнення сталого розвитку аграрних підприємств.

Аграрні підприємства систематично конфронтуються з різноманітними аспектами ризику у сільському господарстві, а також активно здійснюють їх управління. Ризик належить до категорії небажаних наслідків, що включають зниження врожайності та доходів, а також можуть призвести до катастрофічних наслідків, таких як фінансове банкрутство, відсутність продовольчої безпеки та проблеми зі здоров'ям людей [3]. У той же час, вищі очікувані прибутки зазвичай є позитивною винагородою за прийняття ризику. Отже, аграрії одночасно стикаються зі спектром ризиків, які можуть взаємодіяти та посилювати один одного, що може вплинути на їхні рішення та результати у значній мірі, що виходить за межі простого фермерського господарства. Однією з головних причин світової кризи цін на продовольство у 2007-2008 роках був виробничий ризик, який виник внаслідок серйозних посушливих умов. Проте наслідки подальших стрибків цін були підсилені введенням деякими країнами експортних обмежень. Під час цієї кризи фермери стикалися з виробничим ризиком, пов'язаним із посухою, ринковим ризиком у зв'язку із стрибками цін, а також інституційним ризиком, спричиненим несподіваними змінами у державній політиці - і все це вкотре підкреслює, як наслідки ризику можуть мати каскадний ефект, коли один тип ризику сприяє виникненню іншого - наприклад, збільшення кількості опадів під час збору врожаю може викликати ряд інших ризиків, таких як фінансові ризики, пов'язані із неможливістю виплати кредитів.

Протягом останніх двох років українські аграрії стикалися зі складними викликами, які призвели до втрат, пошуку нових рішень і перегляду перспектив. Ці виклики включають перешкоди в логістичних мережах, пошкоджену інфраструктуру, зруйновані поля через мінування, валютні коливання та складнощі в освоєнні нових ринків і втрату доступу до старих. Це лише частина проблем, з якими стикаються аграрії, і яка може виявитися більшою, ніж здається на перший погляд. Згідно з даними «Української

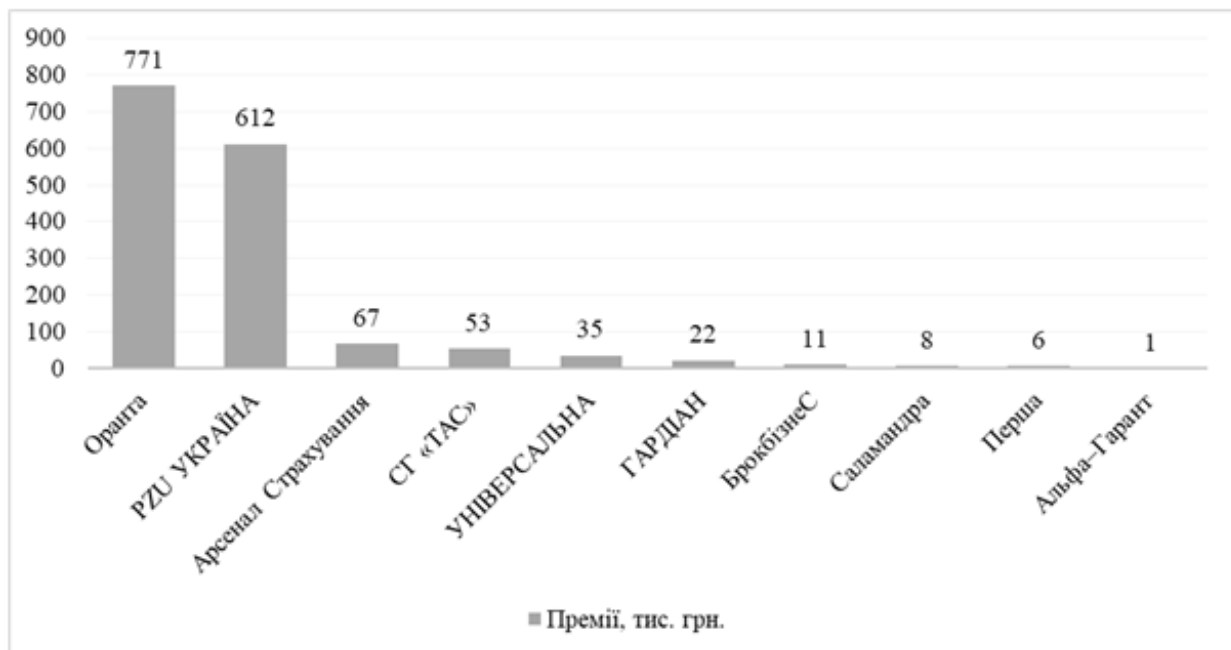

зернової асоціації», світовий обсяг виробництва зерна перевищує 2,5 мільярда тонн, з яких понад 80 мільйонів тонн цього року вирощено в Україні. У відносних величинах, що стосуються торгівлі зерном, Україна складає близько 5-6% світового ринку. За попередніми прогнозами, у 2023 році могло бути експортовано на світові ринки близько 50 мільйонів тонн зернових та олійних культур, а також близько 10 мільйонів тонн рослинних олій і шротів [6].

У цьому контексті аграрне страхування виступає як ефективний механізм для зменшення впливу на результативність сільськогосподарських виробників. Страховий захист призначений забезпечити неперервність, гармонійність та стабільність розвитку агробізнесу на аграрних ринках [3]. Ринок страхування в Україні має розширений асортимент видів та послуг, спрямованих на сферу сільськогосподарського виробництва, якими сільськогосподарські виробники можуть скористатися для мінімізації ризиків та забезпечення стабільності своєї діяльності[4].

Державна підтримка має вирішальне значення у цій сфері, оскільки аграрні інституції є особливо вразливими до непередбачуваних обставин. На жаль, лише невелика частина українських сільськогосподарських земель застрахована, що свідчить про низький рівень освіченості щодо важливості страхування серед аграріїв. Порівнюючи з міжнародними ринками, США є лідером у сфері агрострахування, де застраховано значну частину сільськогосподарських угідь. Однак, навіть з урахуванням державної підтримки та існуючих схем страхування, військова ситуація вимагає внесення певних коригувань. З початком повномасштабного конфлікту аграрний сектор стикнувся з численними проблемами, включаючи окупацію територій, перешкоди для сівби та знищення урожаю через обстріли та спалювання полів. Введення воєнного стану суттєво позначилося на функціонуванні агрострахування в Україні. Форс-мажорні обставини, зокрема війна, визнаються однією з основних причин невиконання страхового відшкодування. Таким чином, держава у період економічних труднощів намагається оптимізувати функціонування ринку страхування та забезпечувати його стабільність шляхом надання допомоги аграріям у справі страхування[9].

На сьогоднішній день український ринок аграрного страхування знаходиться на етапі активного розвитку, проте він ще не досяг повної зрілості, що залишає потенціал для подальшого прогресу. На ринку працює достатня кількість страхових компаній, які надають послуги з агрострахування [9]. Проте, помітна розбіжність між провідними учасниками ринку та менш конкурентоспроможними компаніями, що вказує на необхідність посилення конкуренції та подальшого розвитку аграрного страхування. Згідно з даними, за перший квартал 2023 року, десятку провідних страхових компаній складають: «Оранта», «PZU Україна», «Арсенал Страхування», «СГ ТАС», «УНІВЕРСАЛЬНА», «ГАРДІАН», «Брокбізнес», «Саламандра», «Перша» та «Альфа-гарант» (рис 1).

Примітка: розроблено авторами на основі джерела [10].

Для глибшого розуміння впливу страхування на аграрні підприємства корисно вивчити досвід зарубіжних країн, зокрема США, яка є лідером у сфері агрострахування. У цій країні приватний сектор виступає як ключова сила у розвитку програм страхування врожаю. Це особливо актуально через необхідність оперативного реагування на втрати, коли фермерам негайно потрібні фінансові ресурси для здійснення своїх зобов'язань. Урядові програми ліквідації наслідків стихійних лих, хоч і надають допомогу, проте зазвичай потребують значного часу на схвалення та виплату компенсацій, що може тривати навіть кілька років після стихійного лиха. На відміну від цього, програми страхування врожаю оперативніші та динамічніші, надаючи допомогу протягом короткого терміну після подання заяви.

Важливо відзначити, що історично страхування врожаю почалося як програма федерального уряду, проте через низький рівень участі та великі витрати на поточні програми, уряд звернувся до приватного сектору за допомогою. Створене державно-приватне партнерство забезпечило ефективне поєднання експертизи приватного сектору з регуляторним та фінансовим сприянням федерального уряду. На сьогоднішній день в приватних страхових компаніях, які здійснюють страхування врожаю, працює значна кількість ліцензованих агентів та сертифікованих аварійних комісарів. Ці компанії активно інвестують у розвиток технологій, підвищення ефективності інфраструктури, навчальні програми та покращення обслуговування фермерських господарств і власників ранчо [11]. Серед найбільших компаній, що займаються страхуванням аграрних підприємств та врожаю від багатьох

ризиків у США, є такі: Chubb Limited, Zurich Insurance Group та QBE Insurance Group[12]. Це сприяє підтримці аграрного сектору та забезпеченню його стійкості у важких умовах.

На практиці механізм державної підтримки виглядає наступним чином: американський конгрес утворив та фінансує Федеральну корпорацію страхування врожаю (FCIC), яка сприяє фермерам у керуванні ризиками, пов'язаними зі стихійними лихами та коливаннями на ринку. Агентство з управління ризиками (RMA) Міністерства сільськогосподарства США відповідає за адміністрування різноманітних програм FCIC. Відповідно, FCIC/RMA встановлює стандарти і процедури для програм, розробляє та затверджує нові продукти і поліпшення існуючих, встановлює ставки премій та цінові варіанти, а також забезпечує загальний нагляд за програмами. Федеральний уряд підвищує доступність продукції для фермерів, знижуючи премії та компенсуючи частину витрат на доставку, які, в іншому випадку, були б включені в премії [11]. Отже, система федерального страхування врожаю у США, керована FCIC/RMA, є важливим інструментом для підтримки аграрного сектору та зменшення ризиків, пов'язаних зі стихійними та ринковими коливаннями. Ця система дозволяє фермерам забезпечити стабільність у виробництві та зберегти свої доходи навіть у складних умовах.

Отже, страхування відіграє важливу роль у забезпеченні сталого розвитку сільськогосподарських підприємств у контексті різних аспектів, таких як економічна стабільність, управління ризиками, стійкість та перспективний розвиток. Його впровадження сприяє не лише збереженню фінансової безпеки фермерів, але й сприяє зростанню інвестицій, зменшенню впливу ризиків та покращенню доступу до кредитів. Такий підхід підтримує сталу економічну та екологічну продуктивність, сприяючи узгодженому розвитку сільськогосподарського сектору. (таблиця 2).

Таблиця 2.

Вплив страхування на сталий розвиток сільськогосподарських підприємств

Аспект	Результат
Фінансова стабільність	Сільськогосподарські підприємства краще підготовлені до протистояння фінансовим викликам та підтримки стабільності у своїй діяльності, що сприяє їх довгостроковій життєздатності та зростанню.
Управління ризиками	Страхування допомагає аграріям передати страховикам ризики, пов'язані з несприятливими погодними умовами, шкідниками, хворобами, волатильністю ринку та стихійними лихами, зменшуючи потенційні фінансові втрати та забезпечуючи стабільність доходів від сільськогосподарської діяльності.

Продовження Табл. 2

Сприяння інвестиційному розвитку	Страховання заохочує фермерів інвестувати в сучасні сільськогосподарські технології, засоби виробництва та практики, що сприяє підвищенню продуктивності, ефективності та сталості в довгостроковій перспективі.
Кредитний доступ	Страхове покриття слугує заставою для сільськогосподарських кредитів, полегшуючи доступ фермерів до кредитів та уможливаючи інвестиції в землю, обладнання та технології, необхідні для розвитку та модернізації сільського господарства.
Стійкість	Завдяки наявності страхового покриття, сільськогосподарські підприємства можуть здійснювати швидке відновлення після негативних подій і адаптувати свої стратегії для мінімізації майбутніх ризиків, що забезпечує їхню резистентність у зустрічі з викликами.
Перспективний розвиток	Страховання надає впевненість інвесторам та кредиторам, зменшуючи ризики, пов'язані з сільськогосподарською діяльністю, та заохочуючи інвестиції та ініціативи з розширення, що сприяють загальному зростанню сільськогосподарських підприємств.
Продовольча безпека	Збереження фінансової стабільності сільськогосподарських підприємств, що забезпечує надійне постачання продуктів харчування на ринок. Це сприяє підтримці стабільних цін на продукти харчування та забезпеченню доступу до них для населення.
Скорочення бідності	Захищені від фінансових втрат, сільські господарства можуть зберігати стабільність доходів, що сприяє підвищенню життєвого рівня сільського населення та скороченню бідності.
Екологічна стійкість	Шляхом зменшення фінансових ризиків, пов'язаних зі збитками від екологічних подій, сільські господарства можуть інвестувати в екологічно стійкі методи виробництва, збереження ґрунтів та водних ресурсів, а також використання енергоефективних технологій.

Розроблено автором

Страховання слугує основою для забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств шляхом зменшення ризиків, сприяння інвестиціям, підвищення стійкості та забезпечення доступу до кредитів. Його багатогранний внесок не лише захищає засоби до існування фермерів, але й підтримує ширші зусилля, спрямовані на досягнення продовольчої безпеки,

скорочення бідності та екологічної стійкості в сільськогосподарських системах по всьому світу.

Деякі наукові ініціативи включають компоненти, спрямовані на поліпшення сільськогосподарського страхування. Аналізуючи десятирічний досвід розвинених країн, можна виокремити наступні стратегії та методи, які можуть сприяти поліпшенню ефективності майбутніх досліджень та розвитку сільськогосподарського страхування:

- розроблення складніших страхових продуктів: включає продукти, які враховують як попит, так і пропозицію, і спрямовані на вирішення широкого спектру ризиків, з якими зіштовхуються сільськогосподарські підприємства.

- співпраця з урядом для підтримки програм та фінансування: тісне партнерство з урядовим сектором може сприяти масштабуванню програм страхування через надання субсидій та іншої фінансової підтримки. Важливо проводити дослідження витрат та вигід для кращого аналізу ефективності державних інвестицій.

- створення довгострокових дослідницьких програм з стабільним фінансуванням: для досягнення значних результатів у сфері страхування потрібно розробляти стратегічні програми з достатнім фінансуванням. Це дозволить проводити детальні дослідження впливу та розвивати потенціал для масштабування страхування.

- використання дослідницької бази: розуміння інтересів страховиків та посередників є важливим для розробки ефективних рішень з управління сільськогосподарськими ризиками. Для цього можна застосовувати різні методи дослідження, включаючи аналітику ринку, опитування та моделювання ризиків.

Такі інструменти розвитку страхування для аграрних підприємств можуть сприяти збільшенню стійкості сільськогосподарського сектору до ризиків і сприяти його сталому розвитку.

Висновки. У підсумку можна стверджувати, що страховий захист, який забезпечує неперервність, гармонійність та стабільність розвитку агробізнесу на аграрних ринках, відіграє важливу стратегічну роль у забезпеченні сталого розвитку аграрних підприємств. Шляхом збереження фінансових ресурсів підприємств та уникнення серйозних втрат, страхування сприяє фінансовій стабільності. Крім того, страхування дозволяє планувати діяльність аграрних підприємств на довгострокову перспективу, що забезпечує сталість виробництва незалежно від негативних зовнішніх впливів. Це є ключовим фактором для досягнення сталого розвитку аграрного сектору та забезпечення продовольчої безпеки. Перспективи подальших досліджень у галузі страхування аграрних підприємств є широкими і мають значний потенціал для

розвитку. Дослідження можуть спрямовуватися на вивчення та оцінку ефективності і відповідності існуючих страхових продуктів потребам аграрних підприємств. Враховуючи швидкі технологічні зміни, дослідження можуть бути спрямовані на вивчення впливу новітніх технологій, таких як інтернет речей (IoT), штучний інтелект (AI) та блокчейн, на розвиток аграрного страхування. Це може включати аналіз їх потенційного використання для поліпшення процесів оцінки ризиків, збору даних та обробки відшкодувань. Також важливим є вивчення впливу державної політики та регулювання на ринок аграрного страхування. Це включає аналіз ефективності державних програм підтримки страхування, розробку пропозицій щодо підвищення страхової культури та створення більш сприятливого середовища для розвитку цього ринку.

Література:

1. Лобова О. М. Теоретичні основи сільськогосподарського страхування. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка “Економіка”. – 2011. – № 126. – С. 58 – 61
2. Непочатенко О. О., Юдін В. К. Страховий захист аграрних ризиків. Мукачівський державний університет. Електронне фахове видання. 2016. Вип. 2. С. 572–577.
3. Прокопчук О. Т., Клименко В. О. Параметрична схема страхового захисту для аграрного сектору економіки України. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2023. Вип. 102. Ч. 2 : Економічні науки. С. 60-71. DOI: 10.32782/2415-8240-2023-102-2-60-71.
4. Nesterchuk Y., Prokopchuk O., Tsymbalyuk Y., Rolinskyi O., Bilan Y. Current status and prospects of development of the system of agrarian insurance in Ukraine, Investment Management and Financial Innovations. 2018. Vol. 15. № 3. P. 56–70.
5. Барабаш Л. В., Власюк С. А. Агрострахування як складова продовольчої безпеки. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес». 2014. Вип. 200. С. 74–80.
6. Українська зернова асоціація. Режим доступу: <https://latifundist.com/kompanii/18-ukrainskaya-zernovaya-assotsiatsiya>
7. Мельник К. М., Улянич Ю. В., Прокопчук О. Т. Розвиток агрострахування в Україні. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2019. Вип. 94 Ч. 2. С. 121-130.
8. Віленчук О. М. Оцінка потенціалу розвитку страхування сільськогосподарської продукції в Україні. Економіка АПК. 2017. № 8. С. 56–64.
9. Власюк С.А., Цимбалюк Ю.А., Пономаренко О.В., Заярна К.О. Перспективи розвитку аграрного страхування в Україні. Збірник наукових праць Уманського НУС. Випуск 103. Частина 3. 2023. С. 63-72. <http://dx.doi.org/10.32782/2415-8240-2023-103-2-63-72>
10. Форіншурер – журнал про страхування та InsurTech. Режим доступу: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/23/3/76>.
11. Crop Insurance Keep America grow. <https://cropinsuranceinamerica.org/>
12. Statista. Crop insurance in the United States - statistics & facts. <https://www.statista.com/topics/3968/crop-insurance-in-the-united-states/>

References:

1. Lobova O.M. (2011). Teoretychni osnovy silskohospodarskoho strakhuvannia [Theoretical foundations of agricultural insurance]. Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv "Economics". 126. 58-61 [in Ukrainian].
2. Nepochatenko O. O., Yudin V. K. (2016). Strakhovyi zakhyst ahrarynykh ryzykiv [Insurance protection of agricultural risks]. Mukachevo State University. Electronic professional publication. Issue 2. 572-577. [in Ukrainian].
3. Prokopchuk O. T., Klymenko V. O. (2023). Parametrychna skhema strakhovoho zakhystu dlia ahrarynoho sektoru ekonomiky Ukrainy [Parametric scheme of insurance protection for the agricultural sector of the Ukrainian economy]. Collection of scientific works of Uman National University of Horticulture. Issue 102: Economics. 60-71. [in Ukrainian].
4. Nesterchuk Y., Prokopchuk O. & Bilan Y. (2018). Current status and prospects of development of the system of agrarian insurance in Ukraine, Investment Management and Financial Innovations. Vol. 15. № 3. 56–70.[in English].
5. Barabash L. V., Vlasiuk S. A. (2014). Ahrostrakhuvannia yak skladova prodovolchoi bezpeky [Agroinsurance as a component of food security]. Scientific Bulletin of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series "Economics, Agricultural Management, Business". Issue 200. 74-80. [in Ukrainian].
6. Ukrainska zernova asotsiatsiia. Retrieved from: <https://latifundist.com/kompanii/18-ukrainskaya-zernovaya-assotsiatsiya> [in Ukrainian].
7. Melnyk K. M., Ulianych Y. V. & Prokopchuk O. T. (2019). Rozvytok ahrostrakhuvannia v ukraini [Development of agricultural insurance in Ukraine]. Collection of scientific papers of Uman National University of Horticulture. Issue 94 Part 2. 121-130. [in Ukrainian].
8. Vilenchuk O. M. (2018). Otsinka potentsialu rozvytku strakhuvannia silskohospodarskoi produktsii v Ukraini [Assessment of the potential for the development of agricultural insurance in Ukraine]. Ekonomika APK. 8. 56-64 [in Ukrainian].
9. Vlasiuk S.A., Tymbaliuk Y. U. A. & Ponomarenko O.V. (2023). Perspektyvy rozvytku ahrarynoho strakhuvannia v Ukraini [Prospects for the development of agricultural insurance in Ukraine]. Collection of scientific papers of Uman NUS. Issue 103. Part 3. 63-72. [in Ukrainian].
10. Forinsurer – zhurnal pro strakhuvannia ta InsurTech. Retrieved from: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/23/3/76> [in Ukrainian].
11. Crop Insurance Keep America grow. Retrieved from: <https://cropinsuranceinamerica.org/> [in English].
12. Statista. Crop insurance in the United States - statistics & facts. Retrieved from: <https://www.statista.com/topics/3968/crop-insurance-in-the-united-states/> [in English].